

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1944.

Första kammaren.

Nr 16.

Onsdagen den 3 maj.

Kammaren sammanträdde kl. 11 förmiddagen.

Justerades protokollen för den 26 och den 29 nästlidne april samt den 2 innevarande månad.

Företogs val av dels sex revisorer för granskning av statsverkets, riksbankens och riksgäldskontorets tillstånd, styrelse och förvaltning, dels ock sex suppleanter för dessa revisorer; och befunnos efter valförrättningens slut följande ledamöter av riksdagens första kammare hava blivit utsedda till

revisorer:

herr Berling, E.,	med 83 röster,
» Johanson, Karl Emil,	» 83 » ,
» Sandegård, K.,	» 83 » ,
» Sandén, J.,	» 83 » ,
» Westman, K. A.,	» 83 » ,
» Wistrand, K.,	» 83 » ;

suppleant för herr Berling:

herr Norman, D.,	med 83 röster,
------------------	----------------

suppleant för herr Johanson:

herr Mannerskantz, A.,	» 83 » ,
------------------------	----------

suppleant för herr Sandegård:

herr Ericson, Frans	» 83 » ,
---------------------	----------

suppleant för herr Sandén:

herr Pauli, I.,	» 83 » ,
-----------------	----------

suppleant för herr Westman:

herr von Heland, E.,	» 83 » ,
----------------------	----------

suppleant för herr Wistrand:

herr Sylwan, E.,	» 83 » .
------------------	----------

Herr statsrådet och chefen för socialdepartementet **Möller**, som tillkännagivit, att han hade för avsikt att vid detta sammanträde besvara herr Björcks interpellation angående handläggningen av låneansökningar hos statens byggnadslånebyrå, erhöll ordet och anförde: Med kammarens tillstånd har herr John Björck riktat följande två frågor till mig:

Ang. handläggningen av låneansökningar hos statens byggnadslånebyrå.

1. Anser statsrådet att nuvarande organisation av statens byggnadslånebyrå är fullt tillfredsställande?

2. Om så ej är fallet, vill statsrådet medverka till att denna för vår bostadsförsörjning så betydelsefulla institution organiseras på ett sätt så att den

Ang. handläggningen av låneansökningar hos statens byggnadslånebyrå.
(Forts.)

väl fyller sitt ändamål och att samarbetet mellan densamma och de lånesökande främjas och underlättas?

Då i interpellationens motivering lämnats vissa uppgifter rörande behandlingen av låneärenden från Borås har jag från byggnadslånebyrån infordrat uppgifter rörande samtliga från Borås efter den 1 juli 1942 inkomna ansökningar rörande lån enligt 1942 års tertiärlånekungörelse. Jag har därvid anhallit att få för varje ärende specificerad den tid, som förflutit från ansökningshandlingens ankomstdatum till det preliminära beslutet, varvid dock fråndragits den tid, då ärendet på grund av infordrandet av nödvändiga kompletteringar blivit vilande. Tillhoppa omfattar undersökningen 26 ärenden, avseende sammanlagt 382 lägenheter. Av dessa hade 21 med 322 lägenheter behandlats av byrån på kortare tid än 2 månader. För ett ärende hade behandlingen krävt 2 månader och 25 dagar, medan för 4 låneärenden med tillsammans 41 lägenheter behandlingstiden frånräknat erforderlig tid för kompletteringar överskridit 3 månader. Av sistnämnda 4 låneärenden avsåg ett — det vars behandlingstid varit den längsta — en byggnad, som redan vid ansökningens ingivande till byrån varit så gott som färdigställd. Detta låneärende bedömdes såsom mindre brådskande även av det skälet att sökanden ansågs ha säkerställt byggnadsföretagets finansiering, varför ärendets behandling uppskötts till förmån för andra mera angelägna låneansökningar. Det torde vidare böra framhållas, att 3 ärenden avseende 121 lägenheter, alltså nära $\frac{1}{3}$ av de behandlade lägenheterna, krävde mindre tid än 15 dagar.

Förvisso är det önskvärt, att byråns prövning av låneärendena sker snabbt. Det är emellertid lika nödvändigt, att den sker noggrant och ingående. Den granskning, som företages i byggnadslånebyrån, innebär en teknisk prövning och en kostnadsberäkning, som sträcker sig till byggnadsföretagets detaljer. Prövningen av ärendena inom byggnadslånebyrån är sålunda av en helt annan art än vad som vanligen förekommer i kreditanstalter eller kreditförmedlande institutioner, där i regel endast kreditvärdering sker på basis av inlämnade kostnadsförslag och efter schablonmässiga grunder. På byggnadslånebyrån sker en byggnadsteknisk genomarbetning av ritningarna, konstruktionerna och kalkylerna, som kräver en ingenjörshyras hela tekniska och personella utrustning.

Om man bortser från den förhandsgranskning av ritningar och tekniska beskrivningar, som byrån erbjudit sig att göra för att underlätta ansökningsförfarandet för byggnadsföretagen, genomgår varje byggnadsärende en dubbel granskning, motsvarande den i all produktion nödvändiga dubbla kalkylen, d. v. s. förkalkyl och efterkalkyl. Den första granskningen sker i anslutning till den preliminära ansökan om tertiärlån. Den andra granskningen sker, sedan byggnadsföretaget färdigställts, i anslutning till ansökan om slutligt beslut i låneärendet.

Efter en formell kontroll av att ansökningshandlingarna befinna sig i komplett skick genomlöper ärendet en serie skilda, specialiserade avdelningar, där olika moment av granskningen försiggår. Det rör sig i huvudsak om följande moment: beräkning av byggnadskostnaderna, granskning av tomtkostnaden, siffergranskning, hyressättning, granskning av driftskostnaderna, uppgörandet av kalkyl och kontroll av byggnadstillstånd. Därefter går ärendet till beslut, och protokollsutdrag expedieras till förmedlingsorganet och sökanden. Denna behandling genomlöper ärendet såväl för det preliminära beslutet som — sedan byggnaden är färdigställd — för det slutliga beslutet.

Vid behandlingen av såväl preliminära som slutliga ansökningar är i de flesta fall korrespondens med sökanden och förmedlingsorganet oundviklig för

Ang. handläggningen av låneansökningar hos statens byggnadslånebyrå.

(Forts.)

att få till stånd nödvändiga och önskvärda ändringar av det planerade företaget ävensom fullständig utredning i skilda hänseenden. Denna korrespondens kan i vissa fall bli omfattande och tidsödande. Några exempel må anföras.

Därest de ursprungligen ingivna byggnadsritningarna icke kunna godkännas, omarbetas i många fall ritningar helt eller delvis. Sökanden inkommer härvid med förklaringar rörande sina önskemål och särskilda synpunkter, vilka noga beaktas och prövas. Är byggnadsföretaget påbörjat och kunna ändringar på grund därav ej alls eller endast med stora kostnader vidtagas, måste avvägningen mellan olika intressen bli än mer ingående. Understundom äro dessa frågor av sådan art, att desamma behandlas separat å byråsammanträde före ärendets ev. vidare prövning.

Vad som anförts beträffande ritningsgranskningen gäller ofta även vid granskningen av konstruktions- och materialbeskrivningarna.

I så gott som samtliga fall kommer anskaffningskostnadsavdelningen vid sina beräkningar av byggnadskostnaden till lägre belopp än det av sökanden uppgivna. Sökanden underrättas om den av byrån beräknade kostnaden och uppmanas att, därest han icke kan godtaga densamma, komplettera sina uppgifter med detaljerade kostnadsberäkningar, som sedan ingående granskas.

För fastställande av tomtkostnaden måste ofta synnerligen tidskrävande utredningar göras för att bestämma 1935 års tomtprisnivå. Tomtpriserna äro ju ingalunda enhetliga ens på samma ort, utan variera med hänsyn till läge och grund. Vid dessa utredningar, som utföras av vederbörande kommun på begäran av byrån, har hittills nästan undantagslöst biträtt en byråns tjänsteman.

Beträffande hyressättningen är byrån nödsakad att i stor omfattning verkställa specialundersökningar angående 1939 års hyresnivå. Därvid kompletteras byråns utredningsmaterial genom införskaffande av byggnadsritningar över hus, uppförda å vederbörande ort år 1939.

Vid granskningen av driftskostnaderna infordras taxor och kompletterande uppgifter om speciella förhållanden på orten.

En omständighet, som i ett stort antal fall åstadkommer dröjsmål vid behandlingen av ansökningar om slutligt beslut, är att till dessa ansökningar ej fogats uppgifter om avtalade villkor beträffande underliggande krediten eller storleken därav. Det är nödvändigt för byrån att äga kännedom om dessa förhållanden för uppgörandet av driftskalkyl för fastigheten. Härtill kommer att i vissa fall speciella undersökningar måste göras och jämförelser anställas mellan olika kreditinstituts villkor beträffande nämnda kredit.

Förutom denna normala behandling måste i åtskilliga fall en tidsödande, särskild revision företagas. Ett exempel — just från Borås — kan illustrera tillvägagångssättet härvid:

En bostadsrättsförening anhöll den 8 juli 1943 om slutligt beslut i ett ärende, vari tidigare preliminärt beslut fattats. Byggnadslånebyrån begärde in vissa kompletterande uppgifter, vilka erhöles den 31 juli. Det visade sig därvid, att anskaffningskostnaden överskridits med icke mindre än 137 000 kronor. Då kostnadsstegringen icke kunde nöjaktigt förklaras, begärde byrån att få del av samtliga räkenskaper och avskrifter av entreprenadanbud för att bliva i tillfälle att företaga en ingående kostnadsgranskning. Den 18 oktober 1943 anhöll bostadsrättsföreningen, att handlingarna skulle återställas till föreningen, vilket skedde. Samtidigt framhöll byrån, att ärendet icke slutbehandlats samt att anskaffningskostnaden enligt vad som hittills framkommit måste anses såsom onormalt hög. Föreningen vidhöll upprepade gånger, att

Ang. handläggningen av låneansökningar hos statens byggnadslånebyrå.
(Forts.)

den redovisade anskaffningskostnaden vore försvarlig, och sedan byrån verkställt ingående kostnadsjämförelser för sådana andra byggnadsföretag, som utförts ungefär samtidigt med föreningens företag, beslöt byrån låta verkställa en granskning av byggnadsentreprenörens räkenskaper. En sådan granskning skedde på entreprenörens kontor den 24—26 januari 1944. Det framkom härvid, att entreprenören icke syntes ha erhållit mer än skälig vinst men att kostnaderna på grund av vissa organisationssvårigheter ökats utöver det normala. Härrefter företog byrån en besiktning av byggnaden. Det visade sig därvid, att densamma företedde väsentliga avvikelser från de till byrån insända ritningarna. Med anledning härav infordrades nya ritningar och dessa kommo byrån till handa den 9 februari 1944. Efter granskning av de nya ritningarna fann sig byrån icke kunna undgå att företaga en omprövning av de fastställda hyrorna, och den 13 mars avläts en skrivelse med förslag till ny hyressättning till förmedlingsorganet. Byrån avvaktar för närvarande besked angående hyressättningen. Detta ärendes behandling har dragit ut på tiden, men byggnadslånebyrån kan självfallet icke utan vidare acceptera en enligt dess mening oförklarlig överkostnad. Då överkostnaden bestrides av statsmedel skulle en mindre noggrann prövning kunna innebära risk för att allmänna medel till betydande belopp bortslösades.

Enligt min uppfattning böra de höga krav, som ansetts böra ställas på kontrollen av fastigheter, som byggas med hjälp av statlig kredit, upprätthållas. Som det framgått innebär denna kontroll icke enbart en kreditvärdesundersökning. Den innebär — något som sammanhänger med villkoren för tilläggslånen — en prövning och reglering av bostadskostnaderna i de nya fastigheterna, och den innebär en kontroll av fastigheternas standard och konstruktion. Den stora erfarenhet som uppsamlas i byggnadslånebyråns ingenjörsavdelning har kommit byggnadsindustrien till del genom förslag till omkonstruktioner, som befunnits vara ändamålsenliga och därför accepterats. Den brist på tekniskt samarbete mellan den kreditgivande institutionen och byggnadsföretaget, som tidigare varit karakteristisk för byggnadsindustrien, har överbyggt. Ett förtroendefullt samarbete i detta avseende torde av alla parter betecknas som gagneligt och som ett framsteg.

Byggnadslånebyrån bör sålunda enligt min uppfattning ha möjligheter att noggrant pröva låneärendena. Den av mig återgivna statistiken torde visa, att denna prövning i de flesta fall kan företagas på rimlig tid. Jag kan dock icke undgå att konstatera, att behandlingen av vissa ärenden dragit längre ut på tiden än som påkallats av kravet på noggrann kontroll. Anledningen härtill har byrån själv angivit i en skrivelse till mig den 2 mars i år, vari byrån framhållit den absolut trängande nödvändigheten av en väsentlig utökning av byråns personalorganisation. För att motverka balansen i fråga om tertiärlåneärenden beslöt byrån redan i början av föregående år att anställa ytterligare omkring 10 nya befattningshavare, huvudsakligen ingenjörer. Beslutet kunde emellertid endast till hälften verkställas, på grund av svårigheterna att anskaffa lokaler åt den nyanställda personalen. Då byråns arbetsbörda till följd av den under våren och sommaren 1943 ökande byggnadsproduktionen oavbrutet steg, kunde balansen på tertiärlåneavdelningen icke avarbetas. Tvärtom växte under första halvåret 1943 antalet icke behandlade låneärenden.

Sedan byrån under sommaren 1943 lyckats anskaffa ytterligare ett antal rum, förstärktes personalen så mycket som ökningen i lokalbeståndet tillät. Någon förbättring i fråga om balansen å låneärenden kunde dock icke åstadkommas förrän på hösten, då avverkningen kunde ske i snabbare takt än nya ärenden inkommo.

Ang. handläggningen av låneansökningar hos statens byggnadslånebyrå.
(Forts.)

Vissa omkring årsskiftet 1943/44 inträffade, i varje fall delvis oförutsebara omständigheter ha åter försämrat balanssiffrorna. Under perioden 31 december 1943—12 februari 1944 inkommo sålunda i genomsnitt 174 tertiärlåneärenden i veckan mot i genomsnitt 141 per vecka under hösten 1943. Denna ökning av arbetsbördan samt den omständigheten, att under december, januari och februari ett stort antal av byråns befattningshavare måst anlitas för specialutredningar i samband med en av byråns ordförande och chef på offentligt uppdrag bedrivna utredning rörande bostadsförsörjningen, fingo till följd, att balansen åter började stiga. Den 12 februari 1944 uppgick antalet icke behandlade tertiärlåneärenden till 1 786, av vilka 879 — fördelade med 516 på preliminära och 363 på slutliga ärenden — avsågo flerfamiljshus. Under februari månad försämrades läget ytterligare och antalet icke behandlade tertiärlåneärenden uppgick den 29 februari till 2 054. Sedan dess har situationen i varje fall icke försämrats. Balansen var den 25 april 2 004 ärenden.

Dessa höga balanssiffror äro helt otillfredsställande. Allt bör därför göras för att sätta byggnadslånebyrån i stånd att snabbt avverka de inkommande ärendena och Kungl. Maj:t har, sedan ärendet anmälts även inför statsutskottets tredje avdelning, den 24 mars 1944 medgivit en betydande förstärkning av byråns personalbestånd. Ett hinder för att få till stånd denna personalökning har mött i svårigheten för byggnadsstyrelsen att ställa tillräckliga lokaler till byråns förfogande. Då emellertid numera en lösning i detta hänseende erhållits, torde inom kort personalsvårigheterna vara ur världen.

Som svar på interpellantens fråga om jag anser byggnadslånebyråns organisation fullt tillfredsställande uttalar jag den förhoppningen, att jag efter nu pågående förstärkningar av personalorganisationen skall kunna besvara denna fråga jakande. Under sådana förhållanden torde svaret på den andra frågan framgå av vad jag här anfört.

Herr Björrek: Herr talman! Jag ber att till herr statsrådet och chefen för socialdepartementet få framföra mitt vördsamma tack för svaret och för det tillmötesgående han samtidigt visat mig.

Jag ser med tillfredsställelse, att herr statsrådet är ense med mig därom, att lånebyråns prövning av låneärendena bör ske utan onödigt dröjsmål. Att prövningen samtidigt sker ingående och med största noggrannhet, torde vi också vara ense om. Jag är emellertid inte övertygad därom, att orsaken till den långa väntetid, jag i interpellationen anmärkt på, enbart beror på att vederbörande ansökningshandlingar måste kompletteras och låneärendena på grund härav blivit vilande. Det bör ju ligga i såväl sökandens som det kommunala förmedlingsorganets intresse, att ansökningshandlingarna äro så fullständiga som möjligt. Att det i vissa fall kan haka upp sig, torde inte kunna undgås. Vid den undersökning, som herr statsrådet gjort angående låneärendenas behandling, säger han sig dock inte ha kunnat undgå att konstatera, att behandlingen av vissa ärenden dragit längre ut på tiden än som varit trängande nödvändigt. En av anledningarna härtill uppges av lånebyrån vara att det är brist på lämplig personal. Jag har ingen anledning betvivla, att detta är *en* av orsakerna till det påtalade dröjsmålet. Det framgår emellertid av svaret, att man är i färd med att få denna brist avhjälpt, vilket ju bör hälsas med tillfredsställelse.

När emellertid en statlig institution sväller ut så som här tycks vara fallet, föreligger alltid risk för en byråkratisering av organisationen, vilket inte är lyckligt eller ägnat att effektivisera arbetet. Jag tillåter mig därför att göra en vördsam hemställan till herr statsrådet att så långt möjligt tillse, att inte för mycket av byråkrati får insmyga sig i denna inrättning.

Ang. handläggningen av låneansökningar hos statens byggnadslånebyrå.
(Forts.)

I övrigt är jag i stort sett tillfredsställd med svaret. Såväl jag som — därom är jag övertygad — ännu mera de många lånesökandena i olika delar av landet äro herr statsrådet säkerligen tacksamma för det intresse han visat för denna sak. Den stora brist på bostadslägenheter, som för närvarande råder, gör det nämligen angeläget att byggnadslånebyrån, som är det statliga organet för att underlätta och främja tillkomsten av dylika lägenheter, fungerar på ett fullt tillfredsställande sätt.

Herr statsrådet **Möller**: Jag begärde icke ordet för att polemisera med interpellanten. Det är bara en enda synpunkt, som jag vill understryka starkare än som skett i själva interpellationssvaret.

Riksdagen beviljar ju mycket stora belopp till tillägglån. Staten har självfallet ett mycket betydande finansiellt intresse att bevaka genom att sörja för att tillägglånen inte bli större än som är absolut nödvändigt. Man får ju inte bortse från att det för en byggherre ligger en viss frestelse i att söka få ett stort tillägglån, att alltså inte vara så förfärligt noga med om byggnadskostnaderna bli låga eller höga, eftersom staten sörjer för överkostnaden och hyres-sättningen skall ske på basis av en viss, beräknad kostnad i jämförelse med 1939 års byggnadskostnader. Det är naturligtvis den omständigheten, som nödvändiggör den mycket ingående och noggranna prövning, som jag redogjort för i interpellationssvaret. Det är därför även ett statsintresse av första ordningen, att byggnadslånebyråns tekniska personal besitter sådan skicklighet, att byrån kan ge byggherrarna råd beträffande lämpligt material, som kanske är billigare än det de tänkt sig, och även beträffande konstruktioner, som kunna göra byggnaden billigare än de för sin del själva i varje fall från begynnelsen ha riktigt förstått. Varje sådan åtgärd, samtidigt som den ju framför allt är ägnad att bespara staten utgifter, kan nog sägas hjälpa till att i vissa avseenden skapa en bättre byggnadskultur än förut. Här föreligger alltså en mycket viktig uppgift för byggnadslånebyrån.

Jag kan ju inte följa byggnadslånebyråns dagliga verksamhet, och det gör, att jag inte törs med bestämdhet yttra mig om, huruvida där har insmugit sig för mycket byråkrati, men jag måste medge, att jag faktiskt har det förtroendet för byggnadslånebyråns nuvarande chef, att jag är övertygad om att han för sin del gör allt vad han kan för att begränsa vad man eventuellt skulle kunna kalla för byråkratiska utväxter i samband med denna noggranna prövning.

Detta är vad jag gärna ville ha tillagt till själva interpellationssvaret.

Föredrogs ånyo statsutskottets utlåtande nr 11, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställningar rörande egentliga statsutgifter för budgetåret 1944/45 under elfte huvudtiteln, avseende anslagen inom folkhushållningsdepartementets verksamhetsområde.

I detta utlåtande hade utskottet till en början under rubriken »Inledning» gjort vissa uttalanden angående kostnaderna för krisförvaltningen m. m. och i anslutning därtill hemställt, att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t giva till känna vad utskottet sålunda anført. Återstoden av utlåtandet var indelad i 29 särskilda punkter.

På framställning av herr talmannen beslöts att utlåtandet skulle företagas till avgörande på det sätt, att först föredroges berörda inledning samt därefter de särskilda punkterna var för sig.

Inledningen.

Utskottets hemställan bifölls.

Punkterna 1—8.

Vad utskottet hemställt bifölls.

Punkten 9.

I enlighet med Kungl. Maj:ts i ämnet framlagda förslag hade utskottet i förevarande punkt hemställt, att riksdagen måtte till Statens livsmedelskommission: Omkostnader för budgetåret 1944/45 anvisa ett förslagsanslag av 5 050 000 kronor.

*Anslag till
statens livs-
medelskom-
mission.*

Herr Holmberg: Herr talman! Den upplysningsverksamhet, som, bland andra, livsmedelskommissionen bedriver med statliga medel, är i allmänhet en vederhäftig och väl behövlig verksamhet, men det förekommer dock undantag och detta särskilt då det är fråga om våra livsmedel.

För någon tid sedan blev min uppmärksamhet fäst på en broschyr »Mat var dag», som hade utgivits av Aktiv hushållning med stöd av en rad statliga institutioner, bland andra Statens institut för folkhälsan och livsmedelskommissionen, och jag måste säga, att jag, då jag skaffade mig och läste igenom det där dokumentet, fann det vara högst kuriöst. Där redogjordes för olika livsmedel. Man ville förmedla upplysning till folk om hur mat skulle lagas, vilka livsmedel som voro av betydelse o. s. v. och hur de skulle behandlas. Men dessa upplysningar voro nog i allmänhet rätt värdelösa. Det fanns naturligtvis ett och annat där, som säkert högeligen gillades av det svenska folket i allmänhet, t. ex. vad man där hade att säga om ägg. Professor Abramson i Statens institut för folkhälsan förklarade ju för något år sedan äggen vara fullständigt värdelösa ur näringssynpunkt. Nu kungöres i denna broschyr, som utgivits med stöd av bland andra Statens institut för folkhälsan, att äggen visst inte äro värdelösa eller hart när skadliga, som professor Abramson tidigare sagt, utan höra till våra värdefullaste livsmedel.

Huvudparten av den upplysning, som där förmedlas, var emellertid av annan art. Jag skall inte trötta kammaren med några längre referat ur broschyren, utan bara ta ett par axplock därur. Man ägnar t. ex. i denna broschyr stor uppmärksamhet åt att tala om vad potatisen egentligen är och vilket betydelsefullt näringsmedel den är ävensom att den bör finnas på bordet i alla svenska hem varje dag. En sådan propaganda kunde ju ha varit motiverad på salig Jonas Alströmers tid, men sannerligen inte i dag — jag undrar nämligen i vilket svenskt hem det inte förekommer potatis och kanske framför allt potatis på bordet varje dag.

Det finns i broschyren också ett kapitel om matsäck, där en mängd epokgörande »upptäckter» förkunnas, bland annat den att smörgås bör läggas in i papper. Sådant kan ju vara bra att få veta för dem, som hittills brukat bära matsäckssmörgåsen i nypan eller som stoppat den i kavajfickan direkt, men jag måste säga, att jag betvivlar, att dessa äro så många, att det är nödvändigt att för statsmedel upplysa dem om att smörgåsarna böra läggas in i papper.

Jag har låtit mig berättas, att vederbörande i livsmedelskommissionen, som läst igenom denna broschyr i manuskript, betecknat den såsom i hög grad »larvig», ett omdöme i vilket jag oreserverat instämmer. Icke dess mindre kom emellertid broschyren ut med stöd av en hel rad statsinstitutioner, bland andra, som nämnts, Statens institut för folkhälsan och livsmedelskommissionen.

Detta är nu inte det enda fallet, i vilket livsmedelskommissionen och andra statliga institutioner ha understött en propaganda, som måste betecknas såsom

Anslag till statens livsmedelskommission. (Forts.)
minst sagt kuriös — om det hade varit det enda, skulle jag inte ha besvärat kammaren med att ta upp det — utan det har förekommit flera dylika fall, och jag tycker att man bör fästa vederbörandes uppmärksamhet på att dylik upplysning på statens bekostnad inte bör förekomma, eftersom den inte har någon uppgift att fylla. Den enda betydelse som »Mat var dag» har haft, är, såvitt jag vet, att den har skingrat tråkigheten på en del tidningsredaktioner, som fått nämnda broschyr för recension — men det är ju ingenting som är så angeläget, att man därtill bör använda statsmedel.

Sedan överläggningen ansetts härmed slutad, bifölls vad utskottet i den nu föredragna punkten hemställt.

Punkterna 10 och 11.

Vad utskottet hemställt bifölls.

Punkten 12.

Lades till handlingarna.

Punkterna 13—18.

Vad utskottet hemställt bifölls.

Punkten 19.

Lades till handlingarna.

Punkterna 20—22.

Vad utskottet hemställt bifölls.

Punkten 23.

Lades till handlingarna.

Punkterna 24—28.

Vad utskottet hemställt bifölls.

Punkten 29.

Lades till handlingarna.

Föredrogos ånyo statsutskottets memorial och utlåtanden:

nr 106, i anledning av kamrarnas skiljaktiga beslut i fråga om väckt motion angående underhålls- och materielbidrag till folkskolor;

nr 107, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag för budgetåret 1944/45 till Häradsrätterna: Reseersättningar till nämndemän jämte i ämnet väckta motioner; samt

nr 108, i anledning av väckt motion angående resekostnads- och traktaments-ersättning till icke lagfaren ledamot av övervakningsnämnd.

Vad utskottet i dessa betänkanden hemställt bifölls.

Herr statsrådet *Gjöres* avlämnade Kungl. Maj:ts proposition nr 251, angående bidrag till kristidsnämndernas verksamhet.

Föredrogos ånyo statsutskottets utlåtanden:

nr 109, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag för budgetåret 1944/45 till Krigsrätterna: Avlöningar, m. m.;

nr 110, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag för budgetåret 1944/45 till kostnader enligt 19 § i lagen om försäkring för olycksfall i arbete m. m.;

nr 111, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående ersättning i vissa fall i anledning av yrkessjukdom m. m.;

nr 112, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag för budgetåret 1944/45 till landsfiskalerna m. fl. jämte i ämnet väckt motion;

nr 113, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag för budgetåret 1944/45 till inventering av typskogar m. m.;

nr 114, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till kostnader för allmänna fastighetstaxeringen år 1945;

nr 115, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag för budgetåret 1944/45 till statens organisationsnämnd m. m.;

nr 116, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående förändring i avseende å löneställning och antal beträffande vissa ordinarie befattningar vid kommunikationsverken m. m. jämte i ämnet väckta motioner; samt

nr 117, i anledning av väckta motioner om vissa ojämnheter vid löneklassplacering.

Vad utskottet i dessa utlåtanden hemställt bifölles.

Föredrogos ånyo bevillningsutskottets betänkanden:

nr 30, i anledning av väckt motion angående viss ändring i förordningen om skatt å vissa pälsvaror; och

nr 31, i anledning av dels Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om fortsatt giltighet av förordningen den 18 juni 1937 (nr 481) angående rätt för Konungen att i vissa fall meddela särskilda bestämmelser om stämpelavgift vid köp och byte av fondpapper ävensom i anledning därav väckta motioner, dels ock väckta motioner angående utredning om grunderna för lagfartsstämpeln utgående.

Vad utskottet i dessa betänkanden hemställt bifölles.

Föredrogos ånyo bankoutskottets memorial och utlåtanden:

nr 45, angående avlöningsförmånerna åt kanslisten hos riksdagens andra kammare fru Ebba Ihrman och kammarens förste vaktmästare G. Carlberg under tjänstledighet på grund av sjukdom;

nr 46, i anledning av styrelsens för riksdagsbiblioteket framställning i fråga om utarbetande av förteckning över kommittébetänkanden; samt

nr 47, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till kristillägg för budgetåret 1944/45, såvitt angår anslag till kristillägg under tolfte huvudtiteln med undantag av kristillägg till personal å indragningsstat.

Vad utskottet i dessa betänkanden hemställt bifölles.

Vid förnyad, punktvis skedd föredragning av första lagutskottets utlåtande nr 28, i anledning av dels Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om djurskydd, m. m., dels ock i ämnet väckta motioner, bifölles vad utskottet i detta utlåtande hemställt.

Ang. vissa
ändringar i
vattenlagen
m. m.

Föredrogs ånyo andra lagutskottets utlåtande nr 33, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändrad lydelse av 4 kap. 14, 15 och 16 §§ vattenlagen, m. m., jämte i ämnet väckt motion.

Genom en den 3 mars 1944 dagtecknad proposition, nr 169, vilken hänvisats till lagutskott och behandlats av andra lagutskottet, hade Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att antaga vid propositionen fogade förslag till

- 1) lag om ändrad lydelse av 4 kap. 14, 15 och 16 §§ vattenlagen; samt
- 2) lag om ändrad lydelse av 7 § lagen den 20 oktober 1939 (nr 732) med särskilda bestämmelser angående tillfällig vattenreglering.

I samband med propositionen hade utskottet till behandling förehaft en i anledning av densamma väckt motion, nr 472 i andra kammaren av herr *Ljungberg*.

- Utskottet hade i det nu föreliggande utlåtandet på anförda skäl hemställt,
- A. att riksdagen måtte bifalla förevarande proposition; samt
 - B. att motionen II: 472 icke måtte föranleda till någon riksdagens åtgärd.

Herr **Hage**: Herr talman! Jag har icke reserverat mig vid utskottets behandling av detta ärende, men jag har i alla fall inom utskottet framhållit, att det svar, som riksdagen fått på sin skrivelse, icke står i rimlig proportion till vad exempelvis länsstyrelsen i Jämtlands län önskat och vad som begärts i väckta motioner och i riksdagens skrivelse. I dessa framställningar syftar man till att åstadkomma vissa ekonomiska fördelar för de bygder, som beröras av vattenregleringar, och man sträcker sig där ganska långt. Man anser, att när det levereras kraft från en viss bygd och denna kraft i stort sett icke kommer att användas för bygdens behov, utan transporteras till andra bygder, och utbyggnaden av vattenfallet i vissa avseenden medför nackdelar för bygden, så är det rimligt att det i största möjliga utsträckning åstadkommes bestämmelser, som gynna bygden och medföra ekonomiska fördelar för densamma. Ordet bygd fattar man då i mera vidsträckt bemärkelse än man i allmänhet gör.

Nu har det skett en utredning, och en promemoria har framlagts om vad man borde föreslå riksdagen, men Kungl. Maj:t och justitieministern ha ju icke tagit upp allt som föreslås där. Man har t. ex. avvisat frågan om att höja maximigränsen för vattenregleringsavgifterna. Man kan väl ändå säga, att när dessa vattenregleringsavgifter och maximigränsen för dem fastställdes vid en tidigare tidpunkt, så kan det tyckas, att det inträffat vissa ändringar i penningvärdet sedan dess och att detta borde ha föranlett ett övervägande, om inte maximigränsen borde höjas.

Jag vill därvidlag påpeka, att det kanske inte är riktigt, som det sägs, att följderna av den höjning av maximigränsen för avgifterna måste bli höjda avgifter för dem, som använda vattenkraften. Just nu i dagarna har jag sett i pressen, att ett vattenkraftbolag har utdelat 6 procent flera år å rad, vilket måste innebära, att vinstmarginalen har varit så stor, att man mycket väl kunnat betala ökade avgifter av detta slag utan att behöva höja konsumenternas avgifter.

Man har inte heller tagit upp frågan om att åstadkomma kraft till den bygd, som beröres av en vattenkraftanläggning, men den frågan är ju under utredning. Det är en synnerligen viktig fråga för stora delar av särskilt Norrland, och jag uttalar den förhoppningen, att när det förslaget kommer fram — eventuellt till nästa års riksdag — det kommer att bli en något mera radikal lösning och en lösning, som länder till större fördel och gagn för bygden än det förslag, som här föreligger. Ty det nu föreliggande förslaget in-

Ang. vissa ändringar i vattenlagen m. m. (Forts.)

nebär, som jag förut framhållit, endast en liten del av vad som framförts i motionen och i framställningen från länsstyrelsen i Jämtlands län.

Jag har varit med på den tiden, då man slogs för kungsådran som en statens tillhörighet och för att var och en, som utnyttjade kungsådran, skulle betala en avgift för användandet av denna hela folkets tillhörighet. Och jag måste säga, att det föreliggande förslaget skiljer sig oerhört från den ståndpunkten.

Som saken nu ligger till, finns det emellertid ingen möjlighet att göra något yrkande, och jag skall alltså för närvarande inskränka mig till detta påpekande.

Herr statsrådet **Bergquist**: Herr talman! Syftet med det nu framlagda lagförslaget är att vid genomförande av vattenkraftsanläggningar på bättre sätt än tidigare tillgodose bygdens intressen. Herr Hage har funnit att det kungl. förslaget icke går tillräckligt långt i detta hänseende, utan att man har varit alltför försiktig, då det gällt att avväga intressena. Jag vill gärna medge, att Kungl. Maj:ts förslag utmärkes av försiktighet i detta avseende, och jag förstår väl att förslaget inte helt tillgodoser de önskemål som ha framförts från de trakter, där kraftproduktionen har särskild betydelse, men för mig har det varit ett avvägningsproblem, vilket ju för övrigt all lagstiftning är. Det har här gällt att å ena sidan försöka att i möjligaste mån tillgodose bygdens intressen, å andra sidan att se till, att man inte lägger för tunga bördor på vattenkraftsindustrien, som ju är av den allra största betydelse för hela vårt land.

Huruvida den avvägning, som nu skett, är riktig eller inte, kan diskuteras, men jag har ansett att man i dessa tider måste iakttaga särskild försiktighet, då utbyggnaden av våra vattenfall har en alldeles särskild betydelse under rådande kristid. Det förslag, som framlagts, innebär dock i vissa hänseenden avsevärda förbättringar för bygden. Det underlag, på vilket regleringsavgifterna skola beräknas, har vidgats avsevärt, och detta kommer säkerligen att leda till en ökning av regleringsavgifternas belopp.

Herr Hage anmärkte i det hänseendet särskilt, att jag inte tagit upp det förslag som var framlagt i promemorian och som innebar att man skulle höja beloppet för regleringsavgifterna. Anledningen till att jag inte gjorde detta var dels att de nuvarande maximigränserna för regleringsavgifter inte utnyttjats i praktiken och dels att man redan nu har en så stor spännvidd vid beräkandet av dessa regleringsavgifter, att man, om man utnyttjar den nuvarande lagstiftningen, redan med denna kan få fram fullt tillfredsställande resultat.

Vidare anmärkte herr Hage på att man här inte alls tagit upp frågan om bygdekraften och det stora problem som ligger inneslutet däri; man hade endast kommit fram med en liten detalj av det stora problemet. Även detta är alldeles riktigt. Men det är inte något bristande intresse för denna sak som gjort att denna fråga inte tagits upp, utan här har nyligen inom handelsdepartementet tillkallats en stor utredning, som skall taga upp hela frågan om landets försörjning med elektrisk energi. Som en av punkterna i denna utredning föreligger frågan om bygdekraftproblemet. Jag har därför i nuvarande läge inte velat komma med något förslag angående bygdekraften, inte ens med några provisoriska regler. Jag hoppas att denna stora utredning i en nära framtid skall komma fram med förslag, som snart nog skall kunna föreläggas riksdagen.

Jag är således fullt medveten om att det nu föreliggande förslaget inte innebär någon slutlig lösning av bygdens problem och att den avvägning, som

Ang. vissa ändringar i vattenlagen m. m. (Forts.)

här skett, kanske ur de lokala synpunkterna kan anses vara väl försiktig. Men jag är ändå övertygad om att ifall denna lagstiftning genomföres, kommer det att visa sig att de ändrade reglerna skola bli till gagn för de norrländska bygderna.

Efter härmed slutad överläggning bifölls vad utskottet i förevarande utlåtande hemställt.

Föredrogs och bordlades Kungl. Maj:ts denna dag avlämnade proposition nr 251.

*Interpe-
lation
ang. vissa
beslag å tyska
krigskartor
över Sverige.*

Ordet lämnades på begäran till herr **Holmbäck**, som yttrade: Herr talman! Under de senaste veckorna ha ej mindre än tre beslag ägt rum å stora sändningar av tyska för krigsbruk avsedda kartor över vårt land. Dessa sändningar ha väckt förvåning och oro, och de teckna sig särskilt egendomligt och skarpt mot bakgrunden av den obrottsliga lojalitet, med vilken Sverige trots påtryckning från de allierade makterna upprätthåller sitt handelsavtal med Tyskland.

Jag utbedjer mig nu kammarens tillstånd att till hans excellens herr ministern för utrikes ärendena interpellationsvis få framställa följande frågor:

1) Kan Ers Excellens på ett offentligt sammanträde lämna kammaren en fullständig och sammanfattande redogörelse för de tre beslagen å tyska kartor över Sverige och vad därmed äger samband?

2) Kan Ers Excellens samtidigt lämna uppgift om de åtgärder, som från svensk sida företagits i anledning av de beslagtagna sändningarna?

På gjord proposition medgav kammaren, att ifrågavarande spörsmål finge framställas.

Justerades protokollsutdrag för denna dag, varefter kammarens sammanträde avslutades kl. 12.06 på dagen.

In fidem
G. H. Berggren.

Lördagen den 6 maj.

Kammaren sammanträdde kl. 4 eftermiddagen.

Herr statsrådet *Rubbestad* avlämnade Kungl. Maj:ts propositioner:

nr 252, angående fortsatt befrielse för riksbanken från skyldigheten att inlösa av banken utgivna sedlar med guld m. m.;

nr 254, angående den centrala organisationen för utlänningskontrollen;

nr 255, angående statliga åtgärder för tryggande av bränsleförsörjningen;

nr 256, angående åtgärder i anledning av förgiftningsfaran vid gengasdrift;

nr 258, angående vissa anslag till socialstyrelsen;

nr 259, angående vissa anslag till nykterhetsvården;

nr 260, angående allmänna grunder för pensionering av vissa f. d. anställningshavare vid vägväsendet; samt

nr 261, angående pension av statsmedel åt vissa f. d. befattningshavare hos vägdistrikt.

Efter föredragning av ett från andra kammaren ankommet protokollsutdrag, nr 371, med delgivning av nämnda kammares beslut över dess tredje tillfälliga utskotts utlåtande nr 8, i anledning av väckta motioner angående åtgärder mot landsbygdens avfolkning och angående en allsidig utredning om landsbygdens befolkningsfråga m. m., beslöt första kammaren hänvisa detta ärende till sitt första tillfälliga utskott.

Anmälades och godkändes statsutskottets förslag till riksdagens skrivelser till Konungen:

nr 213, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående inköp av vissa vattenfallsandelar i Indalsälven och Faxälven m. m.;

nr 214, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående inköp för telegrafverkets räkning av riksbankens fastighet i Vänersborg;

nr 215, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående inköp för postverkets räkning av tomt i Sala;

nr 216, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag för budgetåret 1944/45 till väg- och vattenbyggnadsstyrelsen m. m.;

nr 217, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående disposition av vissa äldre reservationsanslag;

nr 218, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till kris-tillägg för budgetåret 1944/45;

nr 227, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställning angående anslag för budgetåret 1944/45 till förlagskapital för inköp av förnödenheter m. m.;

nr 228, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående statsbidrag till avlönande av lärare vid frälsningsarméns skolhem i Sundsgården i Hilleshögssöcken;

nr 229, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående bidrag till restaurering av Skara domkyrka;

nr 230, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående ytterligare utgifter å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1943/44, i vad propositionen avser ecklesiastikdepartementets verksamhetsområde;

nr 231, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående ytterligare utgifter å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1943/44, i vad propositionen avser folkhushållningsdepartementets verksamhetsområde;

nr 232, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag för budgetåret 1944/45 till tekniska skolan i Stockholm;

nr 233, i anledning av Kungl. Maj:ts framställningar angående bidrag för budgetåret 1944/45 till instituten för socialpolitisk och kommunal utbildning och forskning;

nr 234, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till naturastipendier åt studerande vid universiteten och vissa högskolor m. m. jämte i ämnet väckt motion;

nr 235, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående bidrag för budgetåret 1944/45 till undervisning i meteorologi vid Stockholms högskola;

nr 238, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående lån till Haparanda stad för byggande av polishus;

nr 239, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående ytterligare utgifter å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1943/44, i vad propositionen avser socialdepartementets verksamhetsområde;

nr 240, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående åtgärder mot utbredning av könssjukdomar;

nr 241, i anledning av väckta motioner angående statsbidrag till verkställeande av sterilisering enligt lagen den 23 maj 1941;

nr 242, i anledning av väckt motion angående utredning av frågan om avgiftsfri anstaltsvård för lungtuberkulösa; samt

nr 248, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående redovisning av statens utgifter för de kungl. slotten m. m.

Anmälades och godkändes riksdagens kanslis förslag

dels till riksdagens skrivelse, nr 243, till Konungen angående val av ställföreträdare för riksdagens militieombudsman;

dels ock till riksdagens förordnande, nr 244, för hovrättsrådet Nils Ivan Regner att vara ställföreträdare för riksdagens militieombudsman.

Anmälades och godkändes bankoutsnittets förslag till riksdagens skrivelse, nr 247, till Konungen i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till kristillägg för budgetåret 1944/45, såvitt angår anslag till kristillägg under tolfte huvudtiteln med undantag av kristillägg till personal å indragssstat.

Anmälades och godkändes bevillningsutskottets förslag till riksdagens skrivelser till Konungen:

nr 250, i anledning av väckt motion angående viss ändring i förordningen om skatt å vissa pålsvaror; och

nr 251, i anledning av dels Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om fortsatt giltighet av förordningen den 18 juni 1937 (nr 481) angående rätt för Konungen att i vissa fall meddela särskilda bestämmelser om stämpelavgift vid köp och byte av fondpapper ävensom i anledning därav väckta motioner, dels ock väckta motioner angående utredning om grunderna för lagfartsstämpeln utgående.

Anmälades och godkändes jordbruksutskottets förslag till riksdagens skrivelser till Konungen:

nr 252, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anordnande under år 1944 av en allmän jordbruksräkning;

nr 253, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående försäljning av mark från vissa kronoegendomar m. m.;

nr 254, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående överlåtelse av vissa områden av kronoparken Kloten i Kopparbergs län;

nr 255, i anledning av väckta motioner om anordnande av utbildning för skötsel av jordbruksmaskiner; samt

nr 256, i anledning av väckta motioner angående verkställande av en undersökning rörande avdikningens inverkan på frostländigheten.

Anmäldes och godkändes andra lagutskottets förslag till riksdagens skrivelse, nr 257, till Konungen i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändrad lydelse av 4 kap. 14, 15 och 16 §§ vattenlagen, m. m.

Föredrogs och hänvisades till statsutskottet Kungl. Maj:ts proposition nr 251, angående bidrag till kristidsnämndernas verksamhet.

Föredrogs och bordlades Kungl. Maj:ts denna dag avlämnade propositioner nr 252, 254—256 och 258—261.

Anmäldes och bordlades

konstitutionsutskottets utlåtande nr 20, i anledning av väckt motion om åtgärder till snabbare fyllande av under valperiod uppkommen ledighet inom riksdagens kamrar;

statsutskottets utlåtanden:

nr 118, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående inrättande av beställningar för långtjänstunderbefäl vid armén och kustartilleriet m. m.;

nr 119, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående penningbidrag och premier åt värnpliktiga m. m.;

nr 120, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående fortsatt disposition av vissa äldre reservationsanslag m. m.;

nr 121, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående omorganisation av rättsmedicinalväsendet;

nr 122, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställning om anslag för budgetåret 1944/45 till bidrag till fiskares försäkring;

nr 123, i anledning av väckta motioner angående anslag för budgetåret 1944/45 till svenska befolkningsförbundet familjevärnet för upplysningsverksamhet i befolkningsfrågan;

nr 124, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag för budgetåret 1944/45 till tullverket jämte i ämnet väckt motion;

nr 125, i anledning av väckta motioner angående förbättrande av skogsarbetarnas bostadsförhållanden;

nr 126, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställningar angående anslag för budgetåret 1944/45 till förbättrande av bostadsförhållandena m. m. jämte i ämnet väckta motioner; samt

nr 127, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående förvärv av aktier i Stockholm—Västerås—Bergslagens nya järnvägsaktiebolag;

bevillningsutskottets betänkanden:

nr 32, i anledning av väckta motioner om frihet från omsättningsskatt vid försäljning, som i viss begränsad omfattning bedrives av biodlare med honung av egen skörd; samt

nr 33, i anledning av väckt motion angående utredning rörande frågan om ändamålsenligheten av nu gällande lagstiftning angående alkoholhaltiga drycker;

bankoutskottets utlåtande nr 44, i anledning av väckt motion angående ändring i visst avseende av gällande bestämmelser om sparbanks utlåningsrörelse;

första lagutskottets utlåtanden:

nr 23, i anledning av väckt motion med förslag till lag om vissa ändringar i 8 kap. strafflagen;

nr 24, i anledning av väckta motioner angående revision av 8 kap. strafflagen m. m.;

nr 25, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående fortsatt giltighet av lagen den 9 januari 1940 (nr 3) om vissa tvångsmedel vid krig eller krigsfara m. m.; samt

nr 26, i anledning av väckta motioner om verkställande av en undersökning rörande verkningarna av 8 kap. strafflagen och lagen om vissa tvångsmedel vid krig eller krigsfara m. m.;

andra lagutskottets utlåtanden:

nr 34, i anledning av väckta motioner om tillfälligt förbud mot avstyckning, varigenom åker och äng skiljas från jordbruksfastighets skogsmark; samt

nr 35, i anledning av dels Kungl. Maj:ts proposition med förslag till kungörelse om ändrad lydelse av 59 § byggnadsstadgan den 20 november 1931 (nr 364) dels ock en i ämnet väckt motion;

jordbruksutskottets utlåtanden:

nr 37, i anledning av väckta motioner angående viss ändring i villkoren för statsbidrag från anslaget till åtgärder för ökad skogsproduktion i Norrland m. m.;

nr 38, i anledning av väckta motioner om ändrade grunder för fördelning av kostnad för byggande och underhåll av skogsvägar;

nr 39, i anledning av väckta motioner angående rationell yrkesutbildning inom skogsbruket m. m.;

nr 40, i anledning av väckta motioner angående utredning av frågan om markartering av Sveriges jordbruksjord;

nr 41, i anledning av väckta motioner om ändrade bestämmelser rörande förvaltningen och fördelningen av statsbidrag för nyodling m. m.;

nr 42, i anledning av väckta motioner om viss ändring i villkoren för erhållande av bidrag och lån ur avdikningsanslaget och avdikningslånefonden;

nr 43, i anledning av väckt motion angående utredning om sådana anordningar vid vattenkraftsanläggningar och andra byggnader i vatten, att fiskens gång icke onödigt hindras; samt

nr 44, i anledning av väckta motioner angående tryggande av landets försörjning med fisknät; ävensom

första kammarens andra tillfälliga utskotts utlåtande nr 6, i anledning av väckt motion om utredning rörande organisationsväsendet på det ekonomiska området m. m.

Justerades protokollsutdrag för denna dag, varefter kammarens sammanträde avslutades kl. 4.12 eftermiddagen.

In fidem
G. H. Berggren.